

Організації підготовки фахівців з фізичної ядерної безпеки було присвячено нараду, що відбулася 3 вересня в НТУУ «КПІ».

Участь у ній взяли заступник міністра освіти і науки України М. Стріха, керівник управління фізичного захисту, промислової безпеки та охорони праці Міністерства енергетики та вугільної промисловості В. Лучков, радник віцепрезидента Національної академії наук України Є. Дубинський, заступник генерального директора ЧАЕС з фізичного захисту Є. Катунін, перший заступник виконавчого директора Українського науково-технологічного центру (УНТЦ) І. Литвинов, директор Тренінгового центру з фізичного захисту ім. Дж. Кузмича Інституту ядерних досліджень НАН України В. Гаврилук, фахівці ДП «НАЕК «Енергоатом», корпорації «Укратомприлад» та ін.

НТУУ «КПІ» представляли на нараді ректор університету академік НАН України М. Згуровський, декан теплоенергетичного факультету, завідувач кафедри атомних електричних станцій та інженерної теплофізики Є. Письменний, директор Навчально-методичного комплексу «Інститут післядипломної освіти» І. Малюкова.

Рівень учасників є свідченням нагальності проблеми: питання фізичної ядерної безпеки завжди було одним з найважливіших в атомній енергетиці, а нині, в умовах війни, воно набуває особливої нагальності. Про це та про завдання наради говорив на її початку М. Стріха: «Ситуація в Україні надто зрозуміла. Вона пов'язана з реакторами на АЕС, дослідницьким реактором, величезною кількістю іонізуючих випромінювальних матеріалів; у зв'язку з війною, з величезною кількістю зброї на руках... Тож є комплекс дуже складних питань, вирішення яких потребує залучення дуже багатьох державних структур. Зрозуміло, що це стосується також інтересів науки, університетів, Національної академії наук. З іншого боку, ці проблеми входять до сфери інтересів інших міністерств, Енергоатому тощо. Дуже добре, що тепер з'явилися можливості контактів з нашими західними партнерами, які, можливо, допоможуть нам розв'язати ці проблеми... Наше завдання сьогодні розглянути і обговорити перший варіант концепції підготовки фахівців з ядерної безпеки для того, щоб до чогось дійти і далі перенести обговорення на рівень контактів з нашими потенційними західними партнерами».

Завдання на підготовку такої концепції було сформульовано під час нарад з УНТЦ – міжнародною міжурядовою організацією, яка залучатиме потенційних західних партнерів-донорів проекту. Тож після додаткових консультацій з Інститутом ядерних досліджень та його Тренінговим центром з фізичного захисту ім. Дж. Кузмича фахівці університету спільно з представниками центру таку концепцію розробили. Її презентацію зробив Є. Письменний. У концепції передбачено підготовку фахівців відповідного профілю проводити на базі спеціальності «Атомна енергетика» з утворенням спеціалізації «Фізична ядерна безпека». Розроблено пропозиції щодо програм

підготовки фахівців за як за освітнім рівнем «Бакалавр», так і за рівнем «Магістр», визначено навчальні дисципліни, що їх мають опанувати студенти, обсяги навчального навантаження в годинах, загальну вартість реалізації проекту тощо.

Обговорення концепції швидко перейшло у формат дискусії, оскільки, як зауважили представники Міненерго, в українському законодавстві досі не унормовано декілька принципів положень щодо фізичної ядерної безпеки. Понад те, відсутнє навіть офіційне визначення цього поняття. Відтак неможливо розробляти й підзаконні акти, які врегульовуватимуть комплекс питань щодо підготовки фахівців з такого профілю. Тож, перш ніж запроваджувати навчання за такою спеціалізацією, слід підготувати проекти змін до нормативно-правової бази і затвердити їх у відповідних органах. А процедура ця, звісно, потребує часу. Ще одним виходом із ситуації могла б стати інша назва спеціалізації, що, утім, на думку фахівців галузі, є не дуже бажаним з огляду на те, що у світі існує загальноприйнята термінологія.

Після доволі гарячого обговорення його учасники дійшли висновку про необхідність подальшої підготовки проектних пропозицій у співпраці з потенційними західними партнерами з одночасною розробкою потрібних законодавчих актів. Як наголосив М. Згуровський, оскільки ця справа є для країни надзвичайно важливою, над усіма пропозиціями потенційних партнерів у цьому плані слід оперативно працювати. «І якщо ми створимо непоганий пілотний проект, то тоді, коли великі державні структури розгорнуть цю роботу, в Україні вже буде напрацьовано досвід того, як це слід робити. – зауважив він. – І ця програма зможе перерости в національну програму ядерної безпеки і лише доповнюватиметься тим, що буде напрацьовано в законодавчому та інших питаннях». Насамкінець ректор запропонував окрім КПІ позначити в проекті й інші потенційні майданчики подібної підготовки – великі українські технічні університети, у яких також здійснюється навчання майбутніх фахівців для атомної енергетики (*Нарада з питань підготовки фахівців з фізичної ядерної безпеки // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» (<http://kpi.ua/15-09-03>). – 2015. – 3.09).*